

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus theologicus - Cod. Ettenheim-Münster 222

[s.l.], 1714-1715

Sectio II.

[urn:nbn:de:bsz:31-120314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-120314)

Sect: II.
Utrum et quis indiffia sit de
raoe libertis pfectæ in statu
nae lapsæ?

264.

Diximus N. 245. et alibi indiffiam arbitri alia ex
gradibus, quæ sunt quæ indiffia est ad agendum aut non
agendum adeoque ad membra gradatoria, alia gra-
dibus, quæ quæ indiffia est ad agendum bonum aut malum
quæ gratia est. Offensum etiam priori sect. est quod
libertas indiffia in homine reperitur etiam pro statu
nae lapsæ, neque, solum ad membra gradatoria, sed
etiam ad gratia illam se extendere proia sententia
non docet experientia: dubitatur in enim utraq; in-
diffia tam gradibus, quam gradibus, si de raoe
libertis pfectæ in statu nae lapsæ? heretici
pelagiani cum Heresarcha suo Celasio dice-
bant ad libertatem multa necessaria esse non solum
indiffiam gradibus sed etiam gradibus, et peccatis,
proin dicebant neminem pfectum liberum esse si non
sicut agere et non agere ita etiam bonum et ma-
lum agere potest, contra quos in elegantes decertans D.
Augustinus libro operum imp: contra Julianum aliosque pe-
lagianos nervosius ait: liberum non est, nisi quod duo potest
velle, id est bonum et malum: liberum ergo non est, qui

malu n' p' velle. de qo etn ipe dixit, DEUM
 nisi iustq ee n' p' fucine DEUM laudas, ut Ei
 auferas libertem? Sicut etn ex modernis, q'
 qidm pelagianor in hoc sui aperto errapu pro-
 fiteri, nec tñ ipsi saltm pro statu via de rase
 libertis solam q'radioris indiffiam adstruunt, p'
 volunt libertem qidm s'lm se et imp'ctioe sui
 absoluta n' includere libertem specificaois adeoq'
 DEUM absolute liberu ee esse malu' absolu-
 te facere p'it, eam tñ in p'ctioe respectiva
 ad statu via includi, Tadeoq, neminem
 videntu' esse liberu ee, nisi p'ul' ut indiffia
 ad q'radioria sit indiffus ad q'ria bonu et
 malu'. q'ra. q'ra tñ sit

Apertio: Neg. de rase p'ctiois absolute libertis, 2. 65.
 neg. de rase p'ctiois respectiva ad statu via
 etn pro statu rase lapsa e' indiffia q'variati;
 l. specificaois, p' potu' libertis, l. imp'ctio, p'ctio
 autu' sola indiffia q'radioris et exercitiu'. Est
 S. Dnis nec n' P. Augustini p'p

Q. 1. ab auctoritate S. Dnis, q' in 2. sent. d. 25. a. 1.
 ad 2. sic ait: dicendum, q' ad raseu liberi arbitrii
 n' p'inet, ut inditrate se heat ad bonu l. ad
 malu', qia liberu arbitriu q' se in bonu ordi-
 natu e' cum bonu sit obtm vltis, nec in malum
 tendat nisi p'it aligem defectu', qm app'ndit
 ut bonu, cum n' sit vltas aut electio nisi boni

ia sit de
Statu

h'p'it etn
 p'ad' ad
 aliud p'p'
 in ead' m'
 l. c. p'p'
 in pro p'p'
 m'ab'ia, p'
 via p'p'
 m'ab'ia, in
 l. de rase
 l. auctu'
 l. l. de
 l. ce n' p'
 el p'p'it
 ce p' n'
 et m'
 l. ceant
 aliq'
 p' p'p'
 l. q' d'
 l. q' d'

aut apparenti boni: et ideo ubi effectus est li-
beru arbitrium, ibi in malum tendere n' potest,
quia impetu esse n' potest: sed hoc ad libertate arbitrii
pertinet, ut alicuius aliquid facere aut n' facere
possit, et hoc DEO convenit, bona enim quae facit, potest
n' facere, nec tamen malum facere, potest. Ita S: D: qui
clarior est adhuc sententia idem repetit: q. 22. de veritate
a: 6: subdens: ubi n' est defectus in apprehendendo,
n' potest esse veritas mali sicut patet in beatis, et pro-
futo dicitur quod veritas malum nec est libertas nec pars
libertatis, quoniam sicut aliquid libertatis signatur: sicut
iterum habet 1. p. q. 62. a. 8. ad 3. ubi inquit: quod libertate
arbitrii diversa eligere potest privato ordine fini-
nis, hoc pertinet ad perfectionem libertatis eius, sed quod
eligat aliquid divertendo ab ordine finis, quod est
peccare, hoc pertinet ad defectum libertatis: unde
maior libertas est in Angelis qui peccare n' possunt,
quam in nobis, qui peccare possumus, ita clarioris
sententia S: D:.

266. *Res.* Eadem operatur a causa: omnis effectus creatus pro
quoque statu deinde consistens, esse est participatio et
emanatio effectus divinae, alias daretur aliqua effectus
creata n' dependens aut emanans a 1. effectus:
atque indifferens ad malum aut ad gloriam n' est parti-
cipatio et emanatio divinae effectus: quod per modum simpliciter
est a 1. et centrali effectus emanans aliquid ex pa-
naa tendens in malum est impetu, esse enim quod

tendit ex sua natura in malum et in peccatum, et ipsa
 est in peccatum, nam omnis potentia specificata ab actu suo
 proinde si actus ad genus naturalem tendit et malum est in peccatum,
 ipsa etiam potentia dicitur esse in peccatum: atque ista bonitas
 est in peccatum et est in peccatum, extra indiffinita ad malum
 et ad gloriam est potentia tendens ex sua natura in malum
 et in peccatum: ergo indiffinita ad gloriam vel par-
 ticipatio et emanatio hanc participationis. M. p. magis:
 implicat arborem certis bonis fructibus naturalibus ma-
 los facere ex fructibus enim eorum generatis eos
 aut. Evangelista: ergo etiam implicat, quod a se est certis
 fructibus emanans aliquid tendens in peccatum et malum:
 tunc nulla est participatio neque, pro statu vice, que non sit
 emanatio ista participationis, cumque indiffinita generatitatis
 non sit participatio huiusmodi, in peccatum potest dici
 de se est in peccatum libertatis.

Res. 2. Si indiffinita ad gloriam est participatio, saltem ref. 2. 67.
 pertinet ad statum vice, illam etiam Chrysostomus
 tamen caput iratum dicit huiusmodi, sed Chrysostomus
 eam non hinc, aliam fuisse ab intrinseco et ex sua
 natura quae tali peccabilis, quod in statu: de Juncat: et
 admittit per virtutem unionis hypostaticae Christi
 intrinsece trahentis, p. p. secula: et est dicenda participatio
 etiam respectiva ad statum vice, que non fuerit in capite
 vero Christo, cum ille caput sit et speciosus forma pro
 filio hominis, atque in eo habet omnis plenitudo gratiae:

go si e' graa aut effectio etm usq' status, via
libertas, q'varietz, cam etm Chy' Ong' dicitur huiuspe,
gia go hanc p'endi poam proxima Chy' n' h'uit, ea
effectio dicenda n' e' p' pot'ig' imp'fectio

268.

Ob: 1° q'lis acty talz e' poa ut quibz asserunt phi-
cum Arle: go si acty e' imp'cty vituperabilz et
malz, talz etm erit poa talz acty. sub: atqui
acty indifia ad malum malz e' et imp'cty, acty
em huiusmi p'ctm e', p'ctm autm malu' e' et vi-
tuperabile: go etm indifia ad malum, seu poa con-
trarietz mala e' imp'fecta. et vituperabilz. 2°
Ut dicit in trac. de pctis tam ipsam p'ctm facto
sumptum, qm etm p'endi poa n' d' nisi metu nihil
in puro privatio existens, atq' qd e' pura privatio
aut purum nihil, n' p' ee effectio, p' e' potius
carentia et defecty effectiois in s'cto apto, adeq'
et eig' imp'fectio. go indifia q'varietz n' e' neq'
respectiva effectio ad statum viae, p' pot'ig' eig'
imp'fectio et defecty. 3° In Gen: dicitur: vidit
DEUS unisa qae fecerat et erant valde bona, atq'
n' e' valde bonum qd et q'ateng' e' a DEO et 1°
bono defectibile ac creatori suo refractarium:
neq' illud bonum e', rase cuiq' qis h'it, ut p'it re-
fragari et deficere a DEO 1° bono (ul' probari
p' a q'rio talit' bonum e' a creatore suo n'
poe deficere, illi n' p' refragari p' hinc et

plenitudo gaudii est in caelo, ubi et Angeli re-
 sistant ad amanda DEUM, nec ab eo defi-
 cere possunt: ergo est gaudium malum est à DEO posse
 deficere et illi refragari, sed aliquid quod hoc à DEO
 deficere potest et illi refragari, sed ex indiffi-
 gtrarietate: ergo indiffi- gtrarietatis non est bona tadeoq;
 nec aliqua perfectio, sed potius imperfectio. Et itaque de
 ratione libertatis, perfectio sive absoluta, et sicut se per-
 tate sive considerata ad statum viae sola in-
 diffi- gtrarietatis, et exercitii, et auctum sicut in
 illa etiam indiffi- gtrarietatis, sed. resp. arg. com.

Subsectio Respondez Argm: contris.

Ob 1.º autoritas scripture, quae per Ezechielum 15. libertatem
 explicat per potestatem extendi manum ad ignem aut 269.
 aquam seu bonum et malum ut interpretantur, quod
 potest. Ita in indiffi- gtrarietatis, gtrarietatis: ergo de ratione li-
 bertatis, et indiffi- gtrarietatis.

R. c. a. d. c. ergo de ratione libertatis absolute et sicut se per-
 spectata. Et indiffi- gtrarietatis, n. c. de ratione libertatis
 respectiva ad statum viae subd. et de ratione eius quatenus
 ad eius imperfectioem et sicut defectum gfirmationis in
 gratia c. c. et de ratione eius quatenus ad eius certitiam

quidem aut effectum n.c. n' disputamus qd in pro-
senti statu vice n' p'ing liberi indiffia tu gtra-
riet; et gtradior; p' t'atm ngamg indiffia gtra-
riet; arguere pot'is effectum aliqua qm imp'ctioe
et defectum ure libert; gtra q' obio nil.

270. Ob: 2. Iustando solui: qo maior e' libertas,
eo maior e' effectio hois, atq; qo maior e' indiffia,
eo maior e' libertas: qo etm qo maior e' indiffia
eo maior e' effectio hois. M. suadez ex eo, qd libertas
sib' effectio p'ca hois; m. vero h' ex hoc, qd libertas
g'istat in indiffia, unde sicut ex minori indiffia
minor etm e' libertas sicut dixim' de g'usticia
que ideo q'adq; minuit vlt'ia in raeo libert'gia
indiffiam minuit: ita etm ex maiori indiffia ma-
ior ea d' libertas. Unde subl: atq; ubi indiffia
se n' solu' extendit ad gtratoria s' etm g'ria,
ibi maior e' indiffia, qm ubi se t'atm extendit
ad gtratoria: qo etm ubi d' indiffia gtrarietis
s'ub et gtradior; ibi maior e' effectio hois. subl: 2.
atq; nulla effectio crescere p' q' aliquid qd e' imp'ctio:
ig' p' effectio hois maior e' ubi d' indiffia con-
trariet; indiffia gtrariet; n' p' ea imp'ctio
s' magis effectio.

271. R: Imprim' hoc arguto probi nimiu' adeoz
nil probaret em, s' t' aliquid probaret, qd hoc
pro statu nra lapsa eet mag; liber. adeoz, et

magis perfectus quam D.E.M., quoniam in D.E.O. nec dari
 nec dari potest indiffinita generati, et ad malum.
 Q. In 2. in fra: h. M. quod maior intensivè est liber-
 tas, siue quod perfectior est libertas. eo maior est perfectio
 hominis c. M. quod maior extensivè tantum est libertas, siue
 quod magis libertas se extendit, eo maior est perfectio
 hominis, subd: quod magis se extendit servato in ordine
 ad finem datum eo maior est perfectio c. M. quod magis
 se extendit praetermissio in ordine ad finem datum
 adeoq; degenerando à fine, eo maior est perfectio
 n. M. et d: m. atq; quod maior est indiffinita servato
 in ordine ad finem datum eo maior est libertas,
 c. m. quod maior est indiffinita degenerando et praeter-
 missio ordine ad finem, eo maior est libertas
 n: l. subd: m: eo maior intensivè seu perfectior est
 libertas n. m. eo maior extensivè T. m. et n: c.
 Ad hoc ut aliquid sit perfectum dicitur esse in ordine ad
 finem datum quod praetermissio quod fit ex defectu fit,
 ut in S. D. quavis aut, et ipsa naturalis ratio suadet:
 et ideo cum viatores indifferenter sint indiffinita
 generati, et hoc, quod potest deficere à suo ult: fine,
 et peccare, indiffinita talis eis non est perfectio, sed de-
 fectus perfectiois. Et hoc est quod ait S. D. 1. p. q. 62.
 a. 3. ad 3. Dicendum quod liberum arbitrium siue se habet
 ad eligendum ea, quae sunt ad finem, siue se habet
 intellectus ad desiderios; manifestum est autem, quod ad virtutem

intellectus finet, ut in diversas quiescencias procedere
possit secundum propria data, sed quod in aliqua quiescencia
procedat praetermittendo ordinem proprium, hoc est
ex defectu ipsius: unde quod liberum arbitrium
diversa eligere potest servato ordine finis, hoc
finet ad perfectionem libertatis eius, sed quod eligat aliud
divertendo ab ordine finis quod est peccare, hoc fini-
net ad defectum libertatis.

272. Obi. 3. Exercitium libertatis est extensio perfectionis
eius, atque hoc etiam dum peccat habet exercitium
suae libertatis: ergo etiam atque ex indifferencia quiescencias
est extensio perfectionis eius. Ad hoc, etiam potest periri
est extensio perfectionis libertatis. n. videtur contra
petitum enim non foret petitum nisi fieret in libertate.
M. p. Exercitium alicuius perfectionis est extensio perfec-
tionis huiusmodi, atque libertas est magna huiusmodi perfectio.
ergo exercitium libertatis est extensio perfectionis eius.
R. d. M. Eo fere modo ergo proprium exercitium libertatis
servato ordine ad finem dicitur est extensio perfectionis
eius c. M. exercitium libertatis praetermittit ordinem ad
finem dicitur est extensio perfectionis eius n. M. et d. m.
atque hoc etiam dum peccat habet exercitium suae
libertatis servato in ordine ad finem dicitur enim n. m.
praetermittit ordinem ad finem dicitur enim c. m. et n. c.
ratio distinctio huius ex dictis obicitur priori.

273. Obi. 4. Abstinerere a peccato est aliquid perfectum et lau-

dabile, go etiam potest peccare. sed pro statu via
 pertinet ad perfectionem libertatis. a: tum ex naturali
 suadeat instinctu, tum etiam hinc ex illo excellenti, qui quod
 transgredi et non transgredi, facere malum
 c: p: ex eo, quod libertas hoc ipso quod dicitur indiffia
 non potest respicere abstinentiam a peccato, quia etiam supponit
 potestatem peccandi: go unum nequit pertinere ad
 perfectionem libertatis, quia etiam ad eam pertinet
 alterum. R: d: a: abstinerere a peccato est aliquid
 factum ex eo quod respiciat potestatem peccandi aut quatenus
 habet potestatem respicitur: a: est quod factum quatenus
 est liberam voluntatem, abstinere a peccato respicitur, et per
 vato ordine ad finem dicitur libertas exercere
 c. a. et n. c. ad hunc p: R: quod quoniam libertas ab-
 stinerendi a peccato non potest dari, quia quodlibet peccandi potestatem
 aliam quatenus abstinerere a peccato est aliquid factum
 non tam respicitur quoniam respicitur potestatem peccandi, et in eo
 factum, quod servato ordine ad finem dicitur liber-
 tas exercere a: hinc: Ergo a: indiffia est fundamentum totius moralitatis
 actuum humanorum?

Sect: III.

Quenam indiffia sit fun-
 damentum totius moralitatis actuum
 humanorum?

Reprobamus sed priori errorem pelagii, suorumque,